
Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ

1

Όλη η ζωή των κοινωνιών στις οποίες κυριαρχούν οι σύγχρονες συνθήκες παραγωγής εκδηλώνεται σαν μια τεράστια συσσώρευση θεαμάτων. Ό,τι είχε άμεσα βιωθεί απομακρύνθηκε σε μια αναπαράσταση.

2

Οι εικόνες, που αποσπάστηκαν από κάθε πλευρά της ζωής, συγχωνεύονται σ' ένα κοινό ρεύμα όπου η ενότητα αυτής της ζωής δεν μπορεί πια να αποκατασταθεί. Η αποσπασματικά θεωρημένη πραγματικότητα εκτυλίσσεται μέσα στην ίδια της τη γενική ενότητα σαν ένας ξεχωριστός ψευδοκόσμος, αντικείμενο της μοναδικής παρατήρησης. Η εξειδίκευση των εικόνων του κόσμου ξαναβρίσκεται, ολοκληρωμένη, μέσα στον κόσμο της αυτονομημένης εικόνας όπου το ψεύτικο εξαπάτησε τον ίδιο του τον εαυτό. Το θέαμα γενικά, σαν συγκεκριμένη αντιστροφή της ζωής, είναι η αυτόνομη κίνηση του μη-ζωντανού.

3

Το θέαμα παρουσιάζεται ταυτόχρονα σαν η ίδια η κοινωνία, σαν ένα μέρος της κοινωνίας, και σαν όργανο ενοποίησης. Σαν μέρος της κοινωνίας είναι σαφώς ο τομέας που συγκεντρώνει κάθε βλέμμα και κάθε συνείδηση. Επειδή ακριβώς ο τομέας αυτός είναι διαχωρισμένος, αποτελεί το χώρο του "παραπλανημένου βλέμματος και της ψευδούς συνείδησης" και η ενοποίηση που πραγματοποιεί δεν είναι τίποτ' άλλο απ' την επίσημη γλώσσα του γενικευμένου διαχωρισμού.

4

Το θέαμα δεν είναι ένα σύνολο εικόνων, αλλά μια κοινωνική σχέση ατόμων μεσολαβημένη από εικόνες.

5

Το θέαμα δεν μπορεί να νοηθεί σαν κατάχρηση ενός κόσμου της όρασης, σαν ένα προϊόν των τεχνικών μαζικής διάδοσης εικόνων. Είναι μάλλον μια *Weltanschauung* (κοσμοθεώρηση) πραγματωμένη, μεταφρασμένη υλικά. Είναι μια θεώρηση του κόσμου που έχει αντικειμενοποιηθεί.

6

Το θέαμα, θεωρημένο στην ολότητα του, είναι ταυτόχρονα το αποτέλεσμα και ο σκοπός του υπάρχοντος τρόπου παραγωγής. Δεν είναι ένα συμπλήρωμα του πραγματικού κόσμου, κάποιο πρόσθετο διακοσμητικό στοιχείο του. Είναι η καρδιά της έλλειψης ρεαλισμού της πραγματικής κοινωνίας. Κάτω απ' όλες τις ιδιαίτερες μορφές του, πληροφόρησης ή προπαγάνδας, διαφήμισης ή άμεσης κατανάλωσης ψυχαγωγίας, το θέαμα αποτελεί το σύγχρονο μοντέλο της κοινωνικά κυρίαρχης ζωής. Είναι η πανταχού παρούσα επιβεβαίωση της επιλογής που έχει ήδη γίνει μέσα στην παραγωγή, και η αντίστοιχη κατανάλωση της. Μορφή και περιεχόμενο του θεάματος ταυτίζονται εξίσου με την ολική δικαιολόγηση των συνθηκών και των στόχων του υπάρχοντος συστήματος. Το θέαμα είναι επίσης η διαρκής παρουσία αυτής της δικαιολόγησης, σαν κατοχή του μεγαλύτερου μέρους του χρόνου που βιώνεται έξω απ' τη σύγχρονη παραγωγή.

7

Ο διαχωρισμός είναι κι αυτός μέρος της ενότητας του κόσμου, της καθολικής κοινωνικής Πράξης η οποία χωρίστηκε σε

εικόνα και πραγματικότητα. Η κοινωνική πρακτική, ενώπιον της οποίας τίθεται το αυτόνομο θέαμα, είναι επίσης η πραγματική ολότητα που εμπεριέχει το θέαμα. Όμως το σχίσμα μέσα σ' αυτήν την ολότητα την ακρωτηριάζει σε τέτοιο βαθμό, ώστε το θέαμα να φαίνεται σαν σκοπός της. Η γλώσσα του θεάματος συνίσταται από σημεία της άρχουσας παραγωγής που αποτελούν ταυτόχρονα και τον έσχατο σκοπό αυτής της παραγωγής.

8

Δεν μπορούμε να αντιπαραθέσουμε αφηρημένα το θέαμα στην πραγματική κοινωνική δραστηριότητα" αυτός ο διχασμός είναι κι ο ίδιος διχασμένος. Το θέαμα που αντιστρέφει την πραγματικότητα, έχει πραγματικά παραχθεί. Την ίδια στιγμή η βιωμένη πραγματικότητα είναι υλικά κατακυριευμένη απ' την παρατήρηση του θεάματος και αναπαράγει μέσα της τη θεαματική διάσταση, δίνοντας της μια ρητή συγκατάθεση. Η αντικειμενική πραγματικότητα είναι παρούσα και στις δυο πλευρές. Κάθε έννοια, προσδιορισμένη μ' αυτόν τον τρόπο, δεν έχει σαν βάση παρά το πέρασμα της στο αντίθετο: η πραγματικότητα αναδύεται μέσα στο θέαμα και το θέαμα είναι πραγματικό. Αυτή η αμοιβαία αλλοτρίωση είναι η ουσία και το στήριγμα της υπάρχουσας κοινωνίας.

9

Μέσα στον πραγματικά ανεστραμμένο κόσμο, το αληθινό είναι μια στιγμή του ψεύτικου.

10

Η έννοια θέαμα ενοποιεί και επεξηγεί μια μεγάλη ποικιλία έκδηλων φαινομένων. Η ποικιλία και οι αντιθέσεις τους είναι οι φαινομενικές όψεις αυτής της κοινωνικά οργανωμένης φαινομενικότητας, η οποία οφείλει και η ίδια να αναγνωρίζεται μέσα στη γενική της αλήθεια, θεωρημένο σύμφωνο με τους δικούς του όρους, το θέαμα είναι η επιβεβαίωση της φαινομενικότητας και η επιβεβαίωση κάθε ανθρώπινης -- δηλαδή, κοινωνικής -- ζωής, σαν απλής φαινομενικότητας. Όμως, η κριτική που φθάνει στην αλήθεια του θεάματος, το αποκαλύπτει σαν την ορατή άρνηση της ζωής, σαν μια άρνηση της ζωής που έγινε ορατή.

11

Για να περιγράψουμε το θέαμα, το σχηματισμό του, τις λειτουργίες του, και τις δυνάμεις που τείνουν στη διάλυση του, πρέπει να κάνουμε μια τεχνητή διάκριση αναπόσπαστων στοιχείων. Αναλύοντας το θέαμα, μιλάμε κατά κάποιο τρόπο την ίδια τη γλώσσα του θεαματικού, αφού περνάμε στο μεθοδολογικό πεδίο αυτής της κοινωνίας που εκφράζεται μέσα στο θέαμα. Αλλά το θέαμα δεν είναι παρά το νόημα της συνολικής πρακτικής ενός οικονομικοκοινωνικού σχηματισμού, ο τρόπος χρήσης του χρόνου του. Είναι η ιστορική στιγμή που μας εμπεριέχει.

12

Το θέαμα εμφανίζεται σαν μια τεράστια, αδιαμφισβήτητη και απρόσιτη θετικότητα. Δε λέει τίποτα περισσότερο από: "ό, τι φαίνεται είναι καλό, ό,τι είναι καλό φαίνεται". Η στάση που αξιωματικά απαιτεί είναι αυτή η παθητική αποδοχή την οποία έχει ήδη εξασφαλίσει με τον τρόπο που εμφανίζεται χωρίς να επιδέχεται αντίρρηση, με το μονοπώλιο του της φαινομενικότητας.

13

Ο θεμελιωδώς ταυτολογικός χαρακτήρας του θεάματος απορρέει απ' το απλό γεγονός ότι τα μέσα του αποτελούν ταυτόχρονα και το σκοπό του. Είναι ο ήλιος που δε δύνει ποτέ στην αυτοκρατορία της σύγχρονης παθητικότητας. Καλύπτει όλη την επιφάνεια του κόσμου και κολυμπά απεριόριστα μέσα στην ίδια του τη δόξα.